

b) když listiny v rukou podatelových se nenalezají, poněvadž jsou v uschování notáře nebo toho kterého veřejného úřadu, ve kterémž případě udáno budiž, jakým způsobem je opatřiti lze (§§ 77 odst. 3, 183 č. 3, 229, 250 odst. 2, 301, 303, 308 c. ř. s.).

Má-li o podání bez nařízení ústního líčení býti rozhodnuto, jako zejména o žalobě směnečné nebo mandátní vydáním příkazu platebního (§§ 548, 557, 558 c. ř. s.), pak při všech žádostech za exekuci nebo zajištění (§§ 54, 370, 389, exek. ř.), nutno připojiti k podání originály listin dovolaných (§ 77 odst. 1 c. ř. s.). Ve všech ostatních případech dostačí připojení pouhých opisů a sluší-li hleděti toliko k jednotlivým částem listiny, dostačí přiložení výpisu, který obsahuje úvod, místo k věci náležité, konec, datum a podpisy (§§ 77 odst. 1, 80 odst. 1 c. ř. s.) Toliko plná moc musí býti přiložena vždycky buď v originálu nebo ověřeném opise (§ 30 odst. 1 c. ř. s.).

Má-li býti v řízení procesním odpůrcům doručen vždy jeden stejnopis podání, jest třeba k podání vedle prvopisu resp. opisu pro spisy určeného ještě tolik opisů listin dovolaných přiložiti, aby každý odpůrce jeden mohl obdržeti (§§ 80 odst. 1 a 551 c. ř.). Toliko tehdáž, když více odpůrců má společného zmocněnce pro doručování, dostačí, ačkoli v případě tomto podání ve více stejnopisech státi se musí, přiložiti toliko jediný exemplář opisů pro všechny litis consorty, kteří téhož zmocněnce pro doručování zřídili (§ 94 odst. 2 c. ř. s.). V řízení exekučním a zjišťovacím nemusí býti odpůrci podatelovu vůbec opis příloh dodáván (§ 53 odst. 2 exek. ř.).

K cíli rychlejšího vyřízení podání, zejména v řízení směnečném, upomínacím nebo při výpovědích smluv nájemních, může strana se žalobou nebo žádostí připojiti i vyhotovené již vyřízení soudní, které soudce prozkoumaje a potřebné snad opravy nebo změny nařídě, místo vyhotovení soudního použití smí (§ 195 jedn. ř.).

Všecka podání, zejména i rekursy, odvolání i revise mohou se státi i telegraficky (§ 89 zák. o s. org.). Podání taková musí býti opakována podáním ve formě předepsané zřízeným, scházela-li depeši některá z podstatných náležitostí podání. Náležitosti podpisu strany nebo advokáta se vyhoví, podá-li strana nebo advokát stručné písemné prohlášení, že s obsahem depeše souhlasí a ji zastupovati chce; požadavku připojení listin lze učiniti zadost, zašlou-li se listiny neb opisy ony dodatečně. Mělo-li se podání státi ve více vyhotoveních, buďtež tato dodatečně soudu zaslána, neobsahuje-li již depeše žádost, aby opisy podání telegrafického byly na útraty strany pořizeny. Podání toto, jakož i všecka sdělení, zásilky atd. k doplnění podání telegrafického sloužící musí se státi, nalezá-li se strana nebo její zmocněnec v místě soudu, do lhůty původní pro podání určené, v ostatních případech do 3 dnů po lhůtě této a není-li žádné lhůty, do 3 dnů po dojití depeše (v počítaje v to i dny, kdy podání, zásilky atd. poštou šly). Po uplynutí této lhůty se na depeši již nepřihlíží (§§ 97 a 98 jedn. ř.).

Poddědic (substituace dědická).

Dle římského práva mohl pořizovatel pro ten případ, že by nejprve ustanovený dědic nabýti nemohl z jakéhokoli důvodu dědictví, jmenovati za dědice kohosi druhého, potom třetího atd. a tímto způsobem několik dědiců ustanoviti (plures gradus heredum facere). To jest případ substituace obecné, která mohla býti v každý testament pojata. Dědic

nejprve ustanovený sluje institutus, každý následující substitutus. Substitute jest ustanovení dědice pod výminkou, že prv jmenovaný dědic dědicem se nestane (Si primus heres non erit, secundus heres esto). Jednomu institutovi lze substituovati více osob a obráceně též několika institutům ustanoviti jediného substituta.

Náš občanský zákoník přijal z větší části ustanovení římského práva a jedná v 10. hlavě o poddědicích. Poddědicem označuje § 604 o. o. z. toho, kdo povolán jest k dědictví pro ten případ, že by ustanovený dědic dědictví nenabyl. Poddědic jest substitutem ustanoveného dědice. Toto ustanovení za dědice jest tedy (dle nadpisu § 604) obecnou substitucí (substitutio vulgaris) na rozdíl od substitute fideikomisární.

A. Substitute obecná.

I. Případy.

1. Zůstavitel může jednomu dědici ustanoviti jednoho nebo více poddědiců a sice všechny dohromady se stejnými nebo nestejnými díly, takže byl-li povolán poddědic jediný, připadá tomuto celé dědictví, kterého nabýti nemůže dědic hlavní; je-li dědiců více, obdrží každý díl testamentem jemu přikázaný.

2. Zůstavitel může dále poddědici ustanoviti dalšího poddědice a sice pro ten případ, že by tento rovněž dědictví nenabyl, stejným způsobem dalšího třetího atd. Nejbližší povoláný stává se pak dědicem.

3. Dle důvodu, pro který dědic hlavní nemůže nabýti přikázanou pozůstalost, rozeznává § 605 o. o. z. dva případy:

a) dědic hlavní nemůže býti dědicem (casus impotentiae), buďto že před zůstavitelem zemřel, nebo že byl v době nápadu dědického k dědění nezpůsobilý;

b) dědic nechce býti dědicem (voluntatis), zřeknuv se napřed dědictví nebo odmítnuv dědictví jemu napadlé. Pojal-li pak zůstavitel do svého posledního pořízení oba tyto případy, nastává v každém případě substitute; vyjádřil-li však v testamentu svém toliko jeden z případů těchto, jest druhý vyloučen a sice proto, že občanský zákoník ve příčině zřízení posledního prohlášení vychází se zásady, že vůle zůstavitelova pokud možná respektována a splněna býti má.

4. Poddědicové mohou býti povoláni netoliko ku dědictví, nýbrž i k odkazu: v tomto případě nabývá později povoláný odkazovník (legatář) týchž práv a povinností, jako legatář dříve povoláný, který odkazu nenabyl (§ 702 o. o. z.).

II. Právní poměry poddědiců.

1. Poddědic může vzíti dědictví v držbu tehdy, když hlavní dědic nestane se dědicem; prodléval-li by dědic se vysloviti, jest soud dle § 120 patentu ze dne 9. srpna 1854 č. 208 ř. z. povinen projednati pozůstalost toliko s těmi, kteří se za dědice přihlásili nedbaje nároků dědiců liknavých. Spornou jest otázka, může-li býti poddědic povolán k dědictví, nevysloví-li se dědic vůbec. Stubenrauch a Unger prohlašují, že substitute i v tomto případě jest po právu účinnou, poněvadž lze předpokládati o dědici, který byv soudem vyzván, se do určité lhůty k dědictví nepřihlásí, že dědictví přijmouti nehodlá.

2. Jestliže zůstavitel poddědici opět dalšího poddědice ustanoví, jest tento substitut poddědicův i substitutem dědice hlavního (Substitutus substituto censetur esse substitutus instituto).

3. Břemena uložená dědici rozšiřují se z pravidla i na substituovaného poddědice, poněvadž poddědic jsa právním nástupcem dědice hlavního má tatáž práva a tytéž povinnosti jako on, leč že by břemena dědici uložená obmezena byla na osobu tohoto, jako ku př. kdyby hlavní dědic, který jest malířem, byl ustanoven pod výminkou, vymaluje-li jistý obraz; v tomto případě nelze patrně žádati tohoto osobního plnění na poddědici, který malířem není (§ 606 o. o. z.).

5. I spoludědicové mohou býti sobě na vzájem ustanoveni za poddědice; neobsahuje-li testament nějakého jiného ustanovení, má se v tomto případě za to, že zůstavitel chtěl podíly vyměřené ustanoveným dědicům (institutům) rozšířiti i na substituci.

6. Je-li však v substituci mimo spoludědiců ještě někdo jiný, tedy jistá třetí osoba povolána, připadá uprázdněný podíl dědický všem stejnou měrou. Při tom se opět předpokládá, že zůstavitel zvláštního opatření neučinil.

III. Pupilární substituce.

Podle římského práva, mohl otec pořizuje o svém vlastním jmění ustanoviti dědice i svým dítkám pro ten případ, že by zemřely ve věku nedospělém, nebo za té podmínky, že by se v čas jeho smrti ještě nalézaly pod jeho mocí otcovskou, netoliko co do jmění zděděného, nýbrž i co do ostatního jich jmění. Občanský zákonník nepřijal toto ustanovení římského práva trvaje na zásadě, že nikdo nesmí pořizovati na případ smrti za jiného, tedy ani rodičové za své dítky; naše právo připouští však, aby rodiče ustanovili fideikomisární substituci ohledně jmění, kteréž zůstavují dítkám svým.

V. Výklad substituce.

V pochybnosti má se za to, že jest tu obecná, nikoli fideikomisární substituce (rozh. ze dne 17. listopadu 1871 č. 7868 sb. 4324, ze dne 8. ledna 1856 č. 12163 sb. 154), poněvadž každá substituce má se vykládati tak, aby co nejméně obmezena byla svoboda dědicova ve příčině nakládání vlastnictvím (§ 614 o. o. z.).

VI. Zánik substituce.

Obecná substituce zaniká, jakmile ustanovený dědic nastoupil dědictví. Byla-li ustanovena za poddědice osoba ještě nenarozená, jest potřebí ku zrušení svazku substitučního přivolení kuratora poddědicova, resp. důkazu, že narození jeho jest nemožným (rozh. ze dne 9. listopadu 1880 č. 12755 sb. 8171.).

B. Substituce fideikomisární.

I. Pojem.

Zůstavitel může svému dědici uložit, aby nabyté dědictví při své smrti nebo v jiných určitých případech (ku př. když by se stal řeholníkem nebo když by do určité doby nevešel v manželství) odevzdal druhému jmenovanému dědici; toto nařízení sluje fideikomisární substitucí. Dle vzoru římského práva nazývá se ustanovený dědic vzhledem k pozůstalosti na něho přešlé fiduciářem, ten pak, jemuž pozůstalost má vydati, fideikomisářem. Fideikomisární substituce jest pravé ustanovení dědice, dle něhož fideikomisář má obdržeti celou nebo část pozůstalosti pod podmínkou, že v prvé řadě povoláný dědicem se stane; tím liší se fideikomisární substituce od substituce obecné, již povolává se poddědic pro případ, že ustanovený dědic dědictví nenabude (§ 604 o. o. z.). Při

fideikomisární substituci platí však zákonná domněnka, že by zůstavitel poddědice (substituta) jmenoval dědicem bezprostředně, kdyby byl fiduciář již dříve odpadl; fideikomisární substituce v sobě tudíž mlčky zahrnuje též obecnou (§ 608 o. o. z.).

Nařízení fideikomisární substituce může se státi v ý s l o v n ě nebo mlčky.

1. Při v ý s l o v n ě m nařízení není nezbytně nutno, aby zůstavitel užil slov rozkazujících, nýbrž stačí i forma přání nebo prosby, ač-li jen svou vůli projevil s plnou určitostí (roz. ze dne 9. dubna 1856 sb. 186, ze dne 29. prosince 1852 časop. »Ger. Zeit.« 1853 č. 62).

2. Fideikomisární substitucí lze naříditi též mlčky, jestliže zůstavitelova ustanovení nedopouštějí rozumné pochybnosti o vůli jeho (§ 863 o. o. z.). Obč. zák. uvádí v § 610 toliko jeden případ fideikomisární substituce takto nařízené, totiž když zůstavitel zakázal dědici o pozůstalosti pořizovati, následkem čehož pak pozůstalost jeho zákonným dědicům připadnouti musí. Avšak lze si mysliti i jiné případy fideikomisární substituce mlčky nařízené, jež však vždy dlužno posuzovati dle svrchu uvedeného pravidla. Z toho následuje, že zákaz zciziti pozůstalost nevylučuje právo o ní pořizovati; rovněž zákaz zadlužiti pozůstalost nelze za nařízení fideikomisární substituce pokládati (roz. ze dne 23. října 1855 č. 10 300; časop. »Ger. Zeit.« 1856 č. 14). Jelikož vůbec fideikomisární substituce jest možna toliko ohledně pozůstalosti fiduciáři zůstavitelem zanechané (§ 608 o. o. z.) a nikdo za jiného pořizovati nemůže a jemu tedy ohledně vlastního jeho jmění dědice jmenovati, ustanovuje § 609 o. o. z. na rozdíl od římské pupilární substituce (viz odst. A, III.), že i rodiče svým dětem, i když tyto k pořizování jsou nezpůsobilými, mohou jmenovati dědice nebo poddědice jen ohledně jmění, jež jim sami zanechali. Avšak takové poslední nařízení rodičů, i když se týká toliko uvedeného jmění, jest neplatno ohledně povinného podílu dětí (roz. ze dne 27. ledna 1853 kn. jud. 8), kteréžto omezení ostatně vzhledem ke kategorickému znění § 774 o. o. z. dlužno vztahovati na každé nařízení substituce.

II. Omezení fideikomisární substituce.

1. Řada fideikomisárních dědiců, jsou-li zůstavitelovými současníky, jest neomezená, může se tudíž vztahovati na třetího, čtvrtého fideikomisáře a ještě dále (§ 611 o. o. z.). Zůstavitel může v tomto případě jmenovati několika ustanoveným dědicům jednoho poddědice (substituta) nebo naopak jednomu fiduciáři několik poddědiců, rovněž může naříditi vícenásobnou substituci, jen když jsou všichni způsobilí k dědictví a již na živě.

2. Nejsou-li to současníci zůstavitelovi, nýbrž poddědici, kteří v době zřízení testamentu ještě nejsou narozeni, může se fideikomisární substituce ohledně peněžitých obnosů a jiných movitých věcí vztahovati až na druhý stupeň; ohledně nemovitostí však jest možný toliko první stupeň.

Avšak v obou případech při určování stupně se hledí jen k tomu poddědici, který skutečně dědictví obdržel. Toto omezení zakládá se v důvodech státohospodářských, jelikož nezdá se býti prospěšno, příliš omezovati volnou disposici vlastníka zvláště ohledně věcí nemovitých. Omezení toto má za následek, že při nemovitostech první poddědic teprve po zřízení testamentu narozený, který dědictví skutečně nabyl, při peněžitých obnosech nebo jiných movitých věcech druhý poddědic této kategorie obdrží nezkrácené právo volné dispozice nad pozůstalostí ježmu připadlou, třebaž

byl zůstavitel nařídil, že tato ještě na další poddědice má přejíti. (Roz. ze dne 13. dubna 1855 č. 13965, časop. »Ger. Zeit.«, 1855 č. 89).

III. Práva fiduciářova.

Fiduciář není dle § 613 o. o. z. pouhým požívatelem jmění substitucí obtíženého, nýbrž jemu přísluší omezené vlastnické právo s právy a závazky požívatelů, jež v případě zmaření substituce beze všeho dalšího se stává neomezeným. Fideikomisární substituce jest totiž podmíněné jmenování substituta dědicem na tom závislé, že dožije se smrti fiduciářovy resp. že nastoupí případ zůstavitelem vytknutý; zemře-li poddědic před fiduciářem nebo nenadejde-li vůbec případ vytkčený, stává se substitucí omezené vlastnictví dědicovo neomezeným (roz. ze dne 8. června 1880, sb. 8003).

1. Při nabytí pozůstalosti substitučním svazkem stížená má fiduciář postupovati jako v každém jiném případě nabytí dědictví, totiž po vykonaném úmrtním zápisu a prohlášení poslední vůle má se k dědictví přihlásiti (§ 799 o. o. z., § 121 pat. z 9. srpna 1854) a žádati za odevzdání pozůstalosti (§ 819 o. o. z. a §§ 149, 174 pat.). Zdráhá-li se fiduciář dědictví nastoupiti, může poddědic, jelikož to dlužno pokládati za vzdání se dědického nároku, a jelikož fideikomisární substituce, jak bylo svrchu poznamenáno, zároveň v sobě zahrnuje substituci obecnou, podati dědickou přihlášku ve vlastním jméně a musí jemu ve smyslu § 120 pat. pozůstalost býti odevzdána předpokládajíc, že jeho substituce není vázána výminkou nebo lhůtou, v kterémžto případě nabude dědictví jemu příslušejícího teprve, až výminka se splní nebo ustanovená lhůta uplyne. Vzhledem k omezenému vlastnickému právu fiduciářovu předpisuje § 92 pat., že v případech substituce musí vždy býti zřízen inventář (viz čl. Inventář). Fideikomisární substitut má jako každý jiný dědic podati svoji dědickou přihlášku a může tak učiniti hned při nápadu svého dědického práva; nemusí vyčkati teprve, až případ substituce nastoupí, a nemá tudíž, když tato nastane, místa nové projednání pozůstalosti.

2. Fiduciář nabývá omezeného vlastnictví s právy a povinnostmi požívatelů. Má tudíž právo netoliko pozůstalosti jakýmkoli způsobem užívati, nýbrž i všechny její plody si přivlastniti a všechny užitky vybrati; toto právo se tu vztahuje i na přírůstek, poněvadž fiduciář jest netoliko požívatelem, nýbrž skutečným byť i omezeným vlastníkem. Ohledně práva nakládati se substancí pozůstalosti jest fiduciář na roveň postaven požívateli (§§ 509, 512, 513 o. o. z.). Jako dočasný vlastník nemovitosti, na níž vázne čekanství osob třetích, nemůže fiduciář tuto samu, ovšem však právo požívací k ní jemu příslušející břemeny obtížiti (roz. ze dne 6. března 1888 »Centralbl.« VI. 272). Dědic fiduciární nemůže sám o substancí statku zděděného rozhodovati, tudíž také ne sám pozůstalost zastupovati oproti nárokům pozůstalostních věřitelů (roz. ze dne 4. října 1879 sb. »Gl. U.« č. 7319); na substancí statku substitučním svazkem stíženého nemohou věřitelé fiduciářovi vésti exekuci (roz. ze dne 23. dubna 1880 č. 4669, časop. »Not. Zeit.« 1880 č. 38). Zciziti statek takový může fiduciář jen tenkrát, je-li toho nevyhnutelně třeba k zaplacení dluhů zůstavitelových, nebo jestliže to zůstavitel v posledním pořízení dovolil, konečně jestliže dědicové fideikomisární proti tomu ničeho nenamítají. Byl-li substituční statek fiduciářem zcizen nebo zastaven přes to, že tu nebylo žádné z těchto podmínek, přísluší poddědicům žaloba vlastnická proti nabyvateli, avšak

teprve když nastoupil případ substituce (roz. ze dne 17. ledna 1855 sb. »Gl. U.« č. 62). K ochraně práv poddědiců předpisuje § 158 pat., že substituční závazek má se zapsati ve veřejných knihách a že, jsou-li předmětem substituce kapitály nebo jiné movité jmění, musí býti pupilárně pojištěny.

3. Nastoupí-li případ substituce, má fiduciář vydati vše, nač substituce se vztahuje, i s přírůstkem. Vyňato jest z restituce, co fiduciář obdržel od zůstavitele jednáním mezi živými nebo co obdržel sice z pozůstalosti, avšak nikoli jako dědic, a konečně povinný podíl, který nepominutelnému dědici musí vždy volný zůstatí (§ 774 o. o. z.). Ohledně výloh melioračních platí předpisy § 517 o. o. z.

Práva fiduciářova jsou omezena substitucí jen v té míře, jak zůstavitel ve svém testamentu nařídil; v případě pochybnosti jest vykládati nařízení zůstavitelovo ve smyslu volnému vlastnictví dědicovu příznivějším; je-li pochybno, zda se jedná o obecnou či fideikomisární substituce, má se za to, že jest tu prvnější (roz. ze dne 17. listopadu 1871 sb. 4324). Zavázal-li zůstavitel fiduciáře toliko k vydání toho, co po jeho smrti ještě zbude, může fiduciář ve smyslu § 614 o. o. z. za živobyčí libovolně jměním jemu případným nakládati.

IV. Zánik fideikomisární substituce.

1. Dle všeobecných zásad zaniká fideikomisární substituce:

a) není-li tu již žádného z povolaných poddědiců, tedy jestliže fideikomisář, nebo dědicové, jež zůstavitel tímto způsobem povolal, zemřeli před nastoupením případu substitučního, nebo v té době byli k dědictví nezpůsobilými.

Sporna jest otázka, zdali právo k pozůstalosti přechází na dědice fideikomisaře, jenž má pozůstalost obdržeti po smrti fiduciářově, když on zemřel sice po zůstaviteli, ale před fiduciářem. Stubenrauch, Winiwarter a Reich to popírají. Naproti tomu Unger a Mühlfeld zastávají náhled, že dědické právo fideikomisařovo v tomto případě na jeho dědice přechází. Názor první zdá se býti správným, jelikož pro něho mluví jasné znění § 615 o. o. z., který jedná o zániku fideikomisární substituce.

b) Fideikomisární substituce dále zaniká, když odpadne případ, pro který byla zřízena;

c) pak když povolaný poddědic se vzdá pozůstalosti (§ 551, 805 o. o. z.), k čemuž dlužno poznamenati, že při substituci osob ještě nena-rozených ku zrušení substitučního svazku jest zapotřebí svolení kuratora poddědiců resp. důkazů, že tito naroditi se nemohou (roz. ze dne 9. listopadu 1881 sb. »Gl. U.« č. 8171, ze dne 12. srpna 1879 sb. »Gl. U.« č. 8656);

d) konečně zaniká fideikomisární substituce úplnou zkázou jmění substitučním svazkem stíženého (§§ 645 a 1447).

2. Kromě těchto všeobecných způsobů zániku vyskytují se ještě některé zvláštní, o nichž zákon jedná v §§ 616 a 617:

a) Fideikomisární substituce zřízená osobě na duchu choré pozbývá platnosti, jestliže se dokáže, že tato v době zřízení svého posledního pořízení byla při zdravém rozumu, nebo když jí soud následkem uzdravení povolil volnou správu jmění. Substituce neobživne, i když osoba ta opět byla dána pod kuratelu a v mezičase nečinila posledního pořízení,

b) Substitute, již zůstavitel zřídil svému dítěti, pokud ještě nemělo žádného potomstva, zaniká, když zanechalo potomky k dědictví způsobilé. Výrazem »dítě« jest rozuměti ve smyslu § 42 o. o. z. také vzdálenější potomky. Dotyční potomci musí se dožiti okamžiku, kdy případ substitute nastane, jelikož zákon užívá výrazu »zanechal« (hinterlassen), při čemž ovšem předpokládá substituci na případ smrti, jež jest nejobyčejnější. Tu vyskytá se otázka, zda ustanovené dítě tím nabývá práva volně nakládati dědictvím jemu zanechaným či zdali je musí zanechatí svým dětem, stejně jako jmění substituční? Winiwarter a Füger přisvědčují k názoru poslednějším; opačného mínění jest Stubenrauch, který poukazuje na zařazení § 617 o. o. z. v nauku o zániku substitute, jakož i k té okolnosti, že zákon nikde o takovém nároku potomků nemluví.

V. P o p l a t k y.

Fiduciář pokládá se za vlastníka a nikoli za požívatele a musí tudíž příslušné dědické poplatky zapraviti (viz čl. Poplatky dědické); nastoupí-li substitute, nastává nový převod pozůstalosti, z něhož poddědic opět musí dědické poplatky zaplatiti. Ovšem vyměřuje se tu poplatek z převodu dle osobního poměru mezi původním zůstavitelem a dotyčným dědicem substituovaným (výn. min. fin. ze dne 7. května 1855 č. 1032, nál. spr. s. dv. ze dne 5. června a 22. září 1888 č. 4142 a 4238). Rozmnožení substitučního jmění plynoucí z výnosu téhož a zakládající se v posledním nařízení zřizovatele substitute pokládá se za přírůstek substituční pozůstalosti a podléhá rovněž jako tato poplatku vyměřenému dle osobního poměru fideikomisárního dědice k nařizovateli substitute (nál. spr. s. dv. ze dne 24. ledna 1891 č. 5700). Poplatky ku zbožným účelům musí poddědic rovněž opět zaplatiti (roz. ze dne 6. února 1883 »Centralbl.« č. 578).

Podíl povinný.

I. P o j e m.

Staré právo římské zaručovalo každému bezpodmínečnou volnost ve příčině pořízování na případ smrti. Jelikož však testamety zhusta dostávalo se veliké jmění do cizích rukou, spatřováno záhy v pominutí vlastních dítek a nejbližších příbuzných těžké porušení povinné »officium pietatis« a označovaly se takové testamety jakožto testameta inofficiosa (pořízení nespravedlivá). Leč takové pominutí mělo teprve právní účinky za doby císařů, kdy soud centumvirální prohlásil takové testamety ku stížnosti zkrácených příbuzných za neplatné. Soudiloť se, že takový testament zřízen byl ve stavu nepřičetném. Testator musil tedy zůstaviti svým nejbližším příbuzným přiměřený díl svého jmění, chtěl-li platnost testamentu svého zachovati. Poněvadž pak testator povinen byl po zákonu odkázati svým nejbližším příbuzným jistý díl svého jmění, nazývala se tato část pozůstalosti portio debita (podíl povinný) a právo, na základě jehož tito nejbližší příbuzní mohli žalobou domahati se podílu zákonem ustanoveného, zvalo se právo k podílu povinnému nebo nepominutelné právo dědické. Nárok na podíl povinný měli descendenti, ascendenti a ti sourozenci zůstavitelovi, kteří měli se zůstavitelem společného otce. Descendenti vylučovali však ascendency z podílu povinného. Podíl povinný obnášel původně čtvrtinu toho, co by se bylo dotyčnému dědici dostalo při posloupnosti zákonné (ab intestato). Císař Justinian zvýšil podíl povinný na polovinu jenom pro